

Mali „sárból készült szövete,” a bogolan

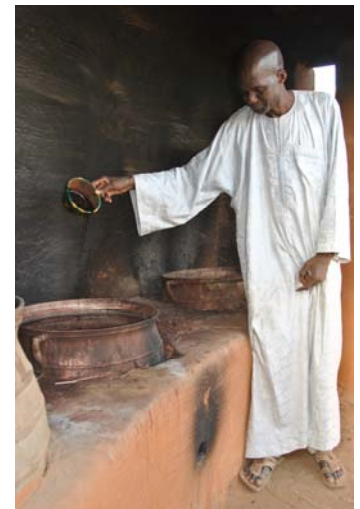
„A bogolan szó szerint Mali földjéből, erdeiből, folyójából és napsütéséből készül” jelentette ki a Group Bogolan Ksobane vezetője, amikor körbevezetett minket a csoport Segouban működő galériájában és műhelyében.

Bambarául, a Maliban használt leggyakoribb nyelven, a *bogolan* vagy *bogolanfini* szó „sárból készültet” jelent. A bogolan az egyik egyedülálló, és szokatlan afrikai textília, amely alapvetően a szub-szaharai nyugat-afrikai országokra, elsősorban azonban Malihoz és a Niger folyó parti államokhoz, de legismertebb formájában a bambara törzshöz kötődik.

A bogolant évszázadok óta készítik és használják Nyugat-Afrikában, elsősorban Maliban és Burkina Faso-ban. Az '1980-as évek óta újra virágkorát éli, nemcsak ruházati, hanem lakásdíszítő textíliák formájában is. Előszeretettel hordják a bamara, dogon, bobo és senufo törzsek tagjai, mindegyik a saját díszítőelemeit használva. Korábban a bogolant kizárólag nők készítették, akik a technikát és a mintákat az anyjuktól és idősebb nőrokonaitól tanulták meg. Elkészítése nemcsak technikai tudást, hanem az egyes minták ismeretét is igényli. Manapság a szövés férfi munka lett, csak a festés maradt részben a nők dolga. A legújabb bogolan készítők a fiatal férfiak közül kerülnek már ki.

A *bogolant* keskeny, kézzel szövött, 15 centi széles csíkokból varrják össze, hogy elérjék a szükséges szélességét. Ezt követően festik meg valamilyen alapszínre (vörös, sárga, barna, khekí), majd díszítik mindenféle szimbólummal. A színezőanyag gyártása és a minták felvitele, megfestése többnyire a nők feladata, akik ez többéves tanulást követően végezhetik önállóan. Kizárólag természetes alapanyagú színezéket használnak, melyet egy speciális fa kérgéből főznek ki (vörös) illetve egy másfajta fa (*n'gallama*) szárított és porított levelének (sárga) vagy gyökerének beáztatásából nyernek.

A festett anyagot a napon szárítják meg. A színezést követően egy ecset, vagy bambusz ágacska, madártoll segítségével festik rá a közel egy évig, cserépedényekben erjesztett, vasban gazdag iszappal a szimbólumokat, szabad kézzel, vagy pedig valamilyen minta használatával, úgy, hogy többször, több rétegben körberajzolják. Az iszapot a Niger folyóból hozzák. Az iszap oxidálódik a természetes alapfestéssel, és miután kimossák az anyagból, tömör, tartós, kimoshatatlan fekete színnel festi meg a ráfestett mintázatot az anyagon. A motívumok sokszor kulturális jelentést tartalmaznak:

történelmi eseményeket, a bambarák egyik fontos állatát, a krokodilt, mitológiai tárgyakat, a harcosokat csatára hívó dobot szimbolizálják.

A tradicionális bogolan általában kontrasztos kétszínű (sárga-fekete), tudnak fehér színt vinni bele egy szappan-sheavaj-klór keverékkel; bordó színt egy afrikai fajtájú kérgéből, és barnát a szentjánoskenyérfa leveléből. De az alapfestést teljesen ki tudják mosni az anyagból és ilyenkor helyreállítják az eredeti fehér(es), krémszínű alapszínt, melyen megmarad a fekete festés.

A bogolanból készült ruhát tradicionálisan a vadászok viselték, a környezet színeihez igazodó mintázatuk nemcsak a rejtőzést tette lehetővé, de a hiedelem szerint védelmet adott, és rögtön nyilvánvalóvá tette a foglalkozásukat. A bogolan ugyancsak jelen volt a nők fontos életállomásain: bogolanba burkolóznak a lányok a felnőtté válási szertartást (női körülmetélés) és rögtön a gyerekszülést követően. A hitük szerint a bogolan ilyenkor megvédte őket a gonosz szellemektől.

A mai *bogolanok* elvesztették már szimbolikus jellegüket, nagyrészt dekorációs célokra használják őket. Az utóbbi két évtizedben a bogolan a mali identitástudat fontos része lett, gyakran feltűnik kormányrendezvényeken, hivatalos publikációkban. A helyi kultúrával, a nemzeti örökség eszméjével azonosítják. A gyártási technológia sokat egyszerűsödött a 2000-es évek elején, és megindult a turisták számára a tömegtermelés. A 2012-es katonai puccs és az azóta fennálló

biztonsági kockázat megszüntette a turizmust, és ezzel komoly problémákat okozott a bogolan gyártóknak is. A bogolan mintákat a már elhunyt mali divattervező, Chris Syedou vezette be a divat világába egyik kollekciójában, melyet a Párizsi Divathétre tervezett.

Amikor segoui bogolan készítő műhelyben egy kis pszichológiai felmérésben is részt vehettünk. Vezetőnk megmutatta a különböző mintákat, kaptunk egy kis sárgára színezett anyagdarabot, ecsetet és azt a feladatot, hogy az adott mintákból a nekünk tetszők közül hármat válasszunk ki és fessük fel a textilre. A felfestés sorrendje pedig kiadja majd, hogy mi a fontos a számunkra az életben.

Nekem a család, a kaland és a biztonság jött ki ...